

ГУЗИНЕЦЬ ОЛЕСЯ. Профессионально педагогическая подготовка специалистов в контексте аксиологизации современного образования.

В статье раскрыта сущность аксиологического подхода, указано на его роль в профессионально-педагогической подготовке будущей специальности. Аксиологизация определяется одним из приоритетных направлений современного этапа образовательного развития. Это предполагает актуализацию в содержании подготовки специалиста системы ценностей с учетом необходимости сохранения образования и накопления в отечественной школе и педагогической наукой традиций и опыта.

Ключевые слова: аксиологические приоритеты, аксиологический подход, аксиологическая парадигма, профессионально-педагогическая подготовка

GUZINEC' O. Professionally pedagogical preparation of specialists in the context of axiological of modern education.

The essence of the axiological approach to the future teacher's professional and pedagogical training is revealed in the article. Axiologization is defined as one of the priority areas of the current stage of educational development. This implies actualization in the content of the training of the specialist of the value system, taking into account the need to preserve the values of education and accumulated by the national school and pedagogical science of traditions and experience.

Keywords: axiological priorities, axiological approach, axiological paradigm, vocational training.

УДК [373.5.091.113;005.336.2]:001.8

Дарманська І. М.

ЗМІСТ НАУКОВИХ ПРИНЦИПІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано зміст загальних і спеціальних принципів, що мають місце в підготовці магістрантів зі спеціальності 073 “Менеджмент” галузі знань “Управління та адміністрування”. До загальних принципів віднесено: комплексності (сприяє розгляду педагогічної системи формування управлінської компетентності не з позиції виконавських дій суб’єктів освітнього процесу, а з позиції існуючої системи в цілому); оптимальності (забезпечує через оцінку та порівняння вибір найбільш стратегічних підходів до формування управлінської компетентності та визначення найефективніших умов реалізації цього процесу); ієрархічності (забезпечує створення багаторівневої системи забезпечення реалізації освітнього процесу); наступності (спрямовує магістрантів не тільки на поглиблення знань, а й встановлення зв’язків із раніше отриманою інформацією); системності (дозволяє усвідомити функціонування створеної педагогічної системи як єдиного цілого об’єкта); науковості (забезпечує змістове наповнення освітнього процесу); інноваційності (сприяє розвитку надання освітніх послуг); зв’язку з життям (сприяє адаптації теоретичної інформації до практичної управлінської діяльності); неперервності (сприяє забезпеченню постійного розвитку управління); єдності цілей й цілеспрямованості (сприяє згуртованості учасників освітнього процесу); випереджаючого розвитку теорії щодо практики (забезпечує постійне оновлення змісту підготовки магістранта); компетентності (сприяє професіоналізації учасників освітнього процесу). До спеціальних принципів віднесено: мотивації; професійної

спрямованості компетентностей; варіативності; фундаменталізації; міждисциплінарної інтеграції; співпраці, взаєморозуміння та всебічного розвитку.

Ключові слова: *майбутній керівник, підготовка, компетентнісний підхід, управлінська компетентність, загальні і спеціальні принципи, педагогічна система.*

Реалізація педагогічної системи неможлива без дотримання методологічних принципів управління освітою. Наукові принципи не тільки визначають і відображають основу педагогічних явищ, а й розкривають їх зміст, характеризують і супроводжують педагогічні процеси, визначають основоположні критерії створених підсистем, спрямовуючи їх на реалізацію взаємозалежних дій. Тому принципи реалізації педагогічної системи формування управлінської компетентності необхідно розглядати як із позиції теоретичної, так і практичної категорії.

У педагогічній системі формування управлінської компетентності принципи відіграють роль регулятора сукупності взаємопов'язаних процесів, так як обумовлюють організацію всієї системи, кожного рівня та кожного елемента.

Принципи системи формування управлінської компетентності спрямовані на: сприяння побудові та реалізації цієї системи; створення моделі формування управлінської компетентності; визначення педагогічних умов; їх запровадження у практику функціонування закладу вищої освіти; встановлення критеріїв щодо рівня якості надання освітніх послуг магістрантам; реалізацію дидактичного елемента дослідження; сприяння якісному оволодінню фаховими знаннями, уміннями та навичками; створення умов для наступності й неперервності освіти. Тобто принципи мають системно-утворюючий характер і слугують орієнтиром із рівня якості надання освітніх послуг і досягнення загальної та індивідуальної досконалості.

Сукупність об'єднаних спільною метою принципів сприяє досягненню визначених цілей, створенню та плануванню освітнього процесу, орієнтують заклад вищої освіти на перспективу удосконалення та забезпечують виконання визначених завдань. Отже, принципи знаходяться в основі всієї системи і зумовлюють процес стратегії та прогнозування, що зрештою відображають результат.

Принципи компетентнісного підходу досліджували такі науковці, як О. Ф. Волобуєва, Л. Г. Гаврілова, М. М. Дарманський, О. О. Зеліковська, Т. Б. Лупиніс та інші.

Мета статті – проаналізувати зміст загальних і спеціальних принципів, що мають місце в підготовці магістрантів зі спеціальності 073 “Менеджмент” галузі знань “Управління та адміністрування”.

Під “принципами” розуміємо вихідні положення процесу формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти, що створюють загальну й локальну нормативність реалізації системного утворення та спрямовані на реалізацію потреб у якісній підготовці управлінських кадрів.

Розглянемо зміст загальних і спеціальних принципів педагогічної системи формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів

загальної середньої освіти.

До загальних принципів нами віднесено: комплексності, оптимальності, ієрархічності, наступності, системності, науковості, інноваційності, зв'язку з життям, неперервності, єдності цілей й цілеспрямованості, функціональної структуризації, компетентності.

Принцип комплексності в педагогічній системі формування управлінської компетентності ми розглядаємо як сукупність впливів макро-, мезо- та мікрорівнів на процес підготовки майбутніх управлінців. Його реалізація спрямована на створення відповідних заходів із покращення умов підготовки керівників. Він є індикатором цілісності всієї системи, так як передбачає взаємообумовлений зв'язок усіх суб'єктів, що законодавчо впливають і беруть участь у становленні майбутнього управлінця сфери загальної середньої освіти. Принцип комплексності виступає регулятором цих відносин і реалізується з метою збалансування елементів системи. Тобто завдяки йому відбувається процес управління системою на всіх її рівнях як по вертикалі, так і по горизонталі.

Комплексність у системі формування управлінської компетентності ми розглядаємо з позиції сукупності правових, соціально-економічних, дидактичних, організаційних, управлінських заходів і засобів, спрямованих на становлення майбутнього керівника. Показниками комплексності виступають: злагоджена робота всіх суб'єктів, що беруть участь у формуванні управлінської компетентності майбутніх директорів шкіл; співвідношення рівнів та елементів системи; раціональне використання можливостей закладу вищої освіти з підготовки магістрів; використання потенційних можливостей науково-педагогічних працівників, що обслуговують спеціальність; впровадження та завершеність усіх етапів і прийомів із формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти.

Принцип оптимальності дозволяє спрямувати дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, представників освіти та закладів вищої освіти на виокремлення позитивних і негативних моментів у процесі становлення майбутнього керівника та створення єдиного плану вдосконалення всієї системи формування управлінської компетентності магістрантів зі спеціальності 073 "Менеджмент".

Принцип ієрархічності передбачає створення рівнів системи за ознаками підлеглості. Цей принцип передбачає також здійснення контролю на локальному рівні за впливом зовнішнього середовища, що супроводжується внесенням змін в організацію освітнього середовища. Принцип ієрархічності вказує на те, що педагогічна система формування управлінської компетентності складається із елементів, але, разом із цим сама педагогічна система є окремою частиною системи функціонування освіти в Україні. Тобто він вказує на існування зворотного зв'язку із виокремленням підлеглості та підпорядкованості. Усі рівні ієрархічної системи взаємопов'язані між собою, так як закони, накази, розпорядження макрорівня знаходять своє впровадження та виконання на мезорівні та мікрорівні.

Принцип наступності в педагогічній системі формування управлінської компетентності є стратегічним принципом, завдяки впровадженню якого

забезпечується цілісність не тільки процесу підготовки майбутнього управлінця, а цілісність процесу становлення педагогічних кадрів. На жаль, принцип наступності при підготовці майбутнього керівника не завжди має місце, так як відокремлений другий (магістерський) рівень вищої освіти не перешкоджає в наданні освітніх послуг абітурієнтам, що отримали дипломи бакалавра непедагогічних спеціальностей. На нашу думку, посади директорів закладів загальної середньої освіти можуть обіймати лише підготовлені на належному рівні професіонали-освітяни, що вдосконалили набуті в педагогічному закладі вищої освіти знання, уміння та навички на рівні спеціалізованої управлінської магістратури.

Також принцип наступності має місце безпосередньо в педагогічній системі формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти, що продовжують навчання у педагогічному закладі вищої освіти. Цей принцип забезпечує поетапність вивчення матеріалу, уникнення повторів, створення освітнього середовища для самореалізації та самоствердження кожного студента. Принцип наступності передбачає встановлення взаємозв'язку між дисциплінами навчального плану бакалавра та магістра, співвідношення змісту предмета, що засвоюють студенти на різних етапах підготовки. Завдяки принципу наступності відбувається адаптація змісту освітніх дисциплін навчального плану магістратури до управлінської діяльності, вироблення умінь застосовувати набуті знання і навички на рівні бакалавра в майбутній професійній управлінській сфері. Зазначений принцип спрямовує магістрантів не тільки на поглиблення знань, а й встановлення зв'язків із раніше отриманою інформацією.

Принцип наступності реалізовується у системі “бакалавр” – “магістр”, де рівень магістра – це рівень сформованості управлінської компетентності педагогічного працівника, який оволодів поглибленими фундаментальними психолого-педагогічними та фахово-управлінськими знаннями, що носять інноваційний характер, набув досвіду застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних педагогічних, науково-дослідницьких, управлінських завдань в галузі загальної середньої освіти [3, с. 52].

Принцип системності є базовим, основоположним принципом усього процесу формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти, оскільки допомагає розглядати проблему в цілому, вказуючи на оптимальні напрями дій щодо усунення недоліків і протиріч. Застосування принципу системності зумовлює його структуризацію, створення структурно-функціональної моделі з врахуванням загальних і спеціальних принципів, концептуальних підходів, обґрунтування навчально-методичного супроводу формування управлінської компетентності майбутніх керівників, визначення критеріїв ефективності.

Одним із принципів, на основі яких має відбуватися процес системотворення, є принцип науковості, так як він супроводжує не тільки засади створення педагогічної системи формування управлінської компетентності, його структуризацію, виокремлення відношень у цій системі, а

й навчально-методичний супровід становлення майбутнього управлінця. Принцип науковості спрямовує навчально-методичний супровід у русло динамічної інновації, так як передбачає необхідність існування у кожному закладі вищої освіти відповідності рівня надання освітніх послуг рівню сучасної освітньої політики та науки.

Принцип науковості безпосередньо реалізується у змісті підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти, так як другий (магістерський) рівень вищої освіти законодавчо передбачає не тільки засвоєння інформації, а її аналіз, застосування, встановлення зв'язків, планування, виявлення здатності, демонстрування, моделювання, ідентифікацію та ін. Також він співіснує із методами навчання, що використовуються при формуванні управлінської компетентності магістрантів. Цей рівень надання освітніх послуг вимагає від науково-педагогічних працівників, що обслуговують спеціальність, використання та застосування принципу науковості у роботі зі студентами, поданні їм необхідної інформації. Тому навчально-методичне забезпечення кожної дисципліни навчального плану підготовки магістрів має бути сформованим із дотриманням принципу науковості.

Принцип інноваційності в педагогічній системі формування управлінської компетентності має відображати не тільки зміст освіти, використання форм, методів і прийомів, а й реалізацію суб'єкт-суб'єктних відносин між науково-педагогічними працівниками та магістрантами. Їх співпраця має реалізовуватися на засадах взаємодії та взаємозв'язку, співпраці, діалогізації, відкритості, активності. Принцип інноваційності в діяльності науково-педагогічного працівника має проявлятися через його особисту активність і креативність, пошук нових ідей, раціональних підходів, постійну інтеграцію теоретичного матеріалу у практику, мотивацію до виконання управлінських повноважень.

Принцип зв'язку з життям забезпечує не тільки взаємозв'язок навчання із життям, а й адаптацію навчальних дисциплін підготовки магістрів зі спеціальності 073 "Менеджмент" до майбутньої професійної діяльності. Він передбачає тісний зв'язок теорії з практикою та допомагає побудувати освітній процес на всіх його рівнях. Реалізація цього принципу відбувається з урахуванням досвіду учасників освітнього процесу як науково-педагогічних працівників, так і магістрантів, що можуть мати стаж управлінської діяльності. Невміння реалізувати теорію на практиці призводить до послаблення працездатності керівника та зниження рівня його управлінської компетентності.

Принцип неперервності, як і принцип наступності, є стратегічним принципом, тому що передбачає постійні зусилля функціонуючого керівника підтримувати та удосконалювати сформований рівень власної управлінської компетентності. Принцип неперервності є невід'ємним принципом діяльності управлінця, оскільки його посада потребує задоволення особистісних потреб у самовдосконаленні, приведенні їх у відповідність із вимогами сьогодення. Саме завдяки чітко сформованій мотивації засвоєння різносторонніх аспектів управлінської діяльності принцип буде реалізовуватись упродовж усієї

професійної кар'єри керівника закладу загальної середньої освіти.

Принцип єдності цілей й цілеспрямованості має прогнозуючу спрямованість та впливає на мотивацію суб'єктів освітнього процесу, визначення стратегії та прийняття відповідних рішень. У цьому процесі важливу роль відіграє мотивація науково-педагогічних працівників на створення умов для формування управлінської компетентності, від чіткості та переконаності якої залежать наступні цикли мотивацій, що стосуються якісного надання освітніх послуг із підготовки управлінських кадрів та потреби у них. Принцип єдності цілей має реалізовуватися на усіх рівнях запропонованої нами педагогічної системи формування управлінської компетентності майбутніх управлінців та охоплювати усіх учасників освітнього процесу. Його реалізація є циклічною і розглядається з позиції формулювання власне-функціональних цілей керівництва закладу вищої освіти, спрямованих на єдиний результат – якісне формування управлінської компетентності та охоплення ними інших суб'єктів освітнього процесу.

Зазначений принцип реалізовується завдяки закономірностям цілеутворення, до яких, на нашу думку, належать співвідношення мети створеної педагогічної системи формування управлінської компетентності з визначеними елементами, урахування зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на педагогічну систему, спрямування мети на кожен елемент педагогічної системи, забезпечення реалізації педагогічної системи в цілому.

Сучасний ринок освітніх послуг перебуває у складній ситуації, де якість освітніх послуг виступає головним чинником конкурентоспроможності закладу вищої освіти. Сьогодні кожен заклад бореться за абітурієнта, намагаючись створити необхідні студенту умови, налагоджуючи освітній процес у руслі інновацій та перспективності. З огляду на це педагогічні спеціальності, у тому числі спеціальність 073 "Менеджмент", мають функціонувати у закладах освіти на засадах добросовісної конкуренції, тобто з урахуванням потреб регіону в управлінських кадрах. Заклад, управлінська спеціальність якого є затребуваною, має більші можливості у наданні послуг із якісного становлення директора (заступників) закладів загальної середньої освіти.

Принцип випереджаючого розвитку теорії щодо практики передбачає побудову методологічної схеми формування управлінської компетентності з актуалізацією проблем у цьому процесі. Випереджаючий розвиток стимулює динамізацію інноваційного формування управлінської компетентності та спрямовує теоретичну направленість проблеми у практичну дію, орієнтує процес формування управлінської компетентності на перспективні потреби забезпечення регіону якісними управлінськими кадрами. Реалізація принципу спрямовується на постійне оновлення змісту підготовки магістрів зі спеціальності 073 "Менеджмент", форм, методів, прийомів навчання, формування професійних і особистісних якостей керівника, підвищення його професійної мобільності.

Принцип випереджального розвитку дозволить реалізувати педагогічну систему адаптації майбутніх керівників до потреб освітнього ринку та створити організаційно-педагогічні умови забезпечення існування інноваційного

освітнього середовища, оптимізації ефективності освітнього процесу у формуванні управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти. Зазначений принцип спрямовується на задоволення освітніх потреб у становленні майбутнього директора школи та забезпечення його конкурентоспроможності.

У педагогічній системі формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти принцип компетентності ми розглядаємо з двох позицій:

1. Управлінська компетентність магістрантів зі спеціальності 073 “Менеджмент”, що передбачає оволодіння необхідними для здійснення професійної діяльності сукупністю знань, умінь, навичок; становлення майбутнього директора зі сформованими базовими цінностями, емоціями, відношеннями; підготовку майбутнього фахівця із сформованою мотиваційною свідомістю до практичної реалізації посадових обов’язків.

2. Професійна компетентність науково-педагогічних працівників, що забезпечують реалізацію освітнього процесу в межах закладу вищої освіти.

Для того, щоб сформувати управлінську компетентність у майбутніх керівників, науково-педагогічний склад закладу вищої освіти, що обслуговує спеціальність, має мати власну рамку підготовленості, вільно володіти інформацією, уміти адаптувати навчальну дисципліну до практичної професійної діяльності, мотивувати магістранта до засвоєння змісту предмета. Через власну управлінську компетентність викладач має забезпечити теоретичну та практичну підготовленість магістранта, сформувати його якісні характеристики, спонукати до постійного саморозвитку та самовдосконалення. Рівень професійної компетентності науково-педагогічних працівників суттєво впливає на якість надання освітніх послуг, тому принцип компетентності є складним структурним утворенням, зумовленим власним рівнем володіння педагогічною, науковою, управлінською інформацією, особистісними якостями.

З огляду на важливість існування принципу компетентності в педагогічній системі формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти ми розрізняємо професійну компетентність діяльності та професійну компетентність особистості. У педагогічній системі формування управлінської компетентності принцип компетентності через професійну компетентну діяльність дозволить якісно реалізувати міждисциплінарні зв’язки, що слугують чинниками вдосконалення педагогіко-управлінської інформації, а в свою чергу через професійну компетентність особистості – сформувати якісні характеристики майбутнього керівника.

Створена нами педагогічна система формування управлінської компетентності передбачає наявність спеціальних принципів, під якими ми розуміємо вихідні положення, що створюють основу підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти в межах закладу вищої педагогічної освіти. Тобто спеціальні принципи відображають практичні аспекти зазначеного процесу та виступають способом регуляції реагування закладу вищої освіти на процес формування управлінської компетентності.

Науковці при визначенні *спеціальних принципів* формування компетентностей аналізують різні підходи, адаптуючи їх до специфіки компетентності та самого процесу її формування.

Так, до спеціальних принципів формування міжкультурної компетентності О. О. Зеліковська відносить принцип опори на профільні дисципліни, конгруентності, освітньої рефлексії, діалогічності, полікуртурності, компаративності [5]; Т. Б. Лупиніс до спеціальних принципів формування інформаційної компетентності відносить принципи безперервного характеру, відповідності сучасному рівню та перспективам розвитку, раціонального поєднання сучасних технічних засобів із традиційними технологіями; орієнтації на кінцеві результати [6]; Л. Г. Гаврілова до спеціальних принципів формування професійної компетентності відносить принципи інформатизації навчання, наочності, оптимального вибору, інтеграції традиційних методик і технологій, цілеспрямованої взаємодії педагога зі студентами, активізації діяльності, спонукання до творчого самовираження [2].

У монографії М. М. Дарманський обґрунтовує принципи менеджменту, що зумовлюють якість управління педагогічними колективами, до яких автор відносить принципи соціальної детермінації, гуманізації та психологізації, науковості та компетентності, інформаційної достатності, аналітичного прогнозування, оперативного регулювання, зворотного зв'язку, наступності та перспективності, демократії та централізму, стимулювання та згуртування кадрів, правової пріоритетності та законності, фінансово-економічної раціональності та ділової активності [4, с. 157-158]. Вважаємо, що зазначені принципи не тільки сприяють якісному управлінню, а й мають реалізовуватися в педагогічній системі формування управлінської компетентності майбутніх керівників, так як вони визначають основоположні засади їх майбутньої професійної діяльності.

Враховуючи представлені вище загальні принципи, ми визначили низку спеціальних принципів, що розкривають дидактичні вимоги організації освітнього процесу при формуванні управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти. Серед них ми виділяємо такі: мотиваційного спонукання до управлінської діяльності; професійної спрямованості компетентностей, якими має оволодіти майбутній керівник; варіативності у структуризації змісту підготовки; фундаменталізації процесу формування управлінської компетентності через адаптацію фахових дисциплін до практичної діяльності; міждисциплінарної інтеграції; співпраці, взаєморозуміння та всебічного розвитку.

Більш детально охарактеризуємо запропоновані нами спеціальні принципи, завдяки яких має функціонувати та вдосконалюватися педагогічна система формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти.

Принцип мотиваційного спонукання до управлінської діяльності обумовлений не тільки психологічною, а й предметною характеристикою. Мотивація охоплює сукупність чинників, що реалізуються як через спонукання, переконання, вчинки, так і через доведення необхідності

засвоєння необхідної управлінцю інформації при засвоєнні навчальних дисциплін. Важливе місце у цьому процесі відводимо спецкурсу “Управлінський практикум”, мета якого спрямована як на адаптацію теоретичного матеріалу до практичної діяльності, так і формування мотивації на необхідність засвоєння змісту запропонованих навчальним планом дисциплін. Формування мотивації високого рівня буде мати місце лише в тому випадку, коли магістранту буде донесено до свідомості потребу у поєднанні теми навчання у магістратурі зі спеціальності 073 “Менеджмент” із особистими потребами у професійному становленні.

Принцип мотиваційного спонукання реалізовується не тільки через освітню діяльність, а й власне бажання самовдосконалення та саморозвитку. Усвідомлення необхідності власного саморозвитку в подальшому вплине на кінцевий результат – сформованість управлінської компетентності. У цьому процесі примусова мотивація не буде ефективною, вона може навпаки призвести до небажання цікавитись, засвоювати навчальну інформацію і призвести до психологічного дискомфорту. Чітке та продумане застосування принципу призводить до етапів мотивації: дії – доміанти – усвідомлення – самостійність = результат.

Принцип професійної спрямованості компетентностей, якими має володіти майбутній керівник передбачає засвоєння навчальної інформації не загальнопедагогічного, а професійно-управлінського характеру. Такими компетентностями виступають етична, комунікативна, здоров’язберігаюча, економічна, правова, предметно-методична, діагностична, навчальна, інформаційна, технічна, компетентності, компетентності саморозвитку та продуктивної діяльності, що в сукупності утворюють управлінську компетентність. Результатом засвоєння дисциплін навчального плану має виступати сформованість відповідної компетентності. У даному випадку професійна спрямованість компетентностей майбутнього управлінця виступає засобом активізації процесу надання освітніх послуг, завдяки впровадженню якої відбувається формування мотивів і управлінської компетентності.

Зазначений принцип реалізовується через інтеграцію змісту всіх дисциплін навчального плану, використання інноваційних підходів в освітньому процесі. Професійна орієнтація навчальних дисциплін виступає дієвим засобом надання якісних освітніх послуг.

Принцип варіативності у структуризації змісту підготовки магістрантів обумовлений необхідністю індивідуальної орієнтованості у виборі дисциплін вибіркової частини навчального плану. Він дозволяє задовольняти потреби студентів в отриманні необхідної інформації паралельно з пріоритетною освітньою метою. Завдяки принципу варіативності реалізовується індивідуальна освітньо-пізнавальна функція.

Принцип фундаменталізації процесу формування управлінської компетентності через адаптацію фахових дисциплін до практичної діяльності дозволить усвідомити магістранту цінність інформації, яку він отримує при засвоєнні відповідного предмета. Головна мета зазначено принципу спрямована на те, що в магістратурі має відбуватися не тільки засвоєння теоретичного матеріалу, а й оволодіння навиками його використання та

застосування у практичній діяльності. У цьому процесі майбутній управлінець має усвідомлювати існуючі зв'язки та залежності теорії й практики. Важливу роль у реалізації зазначеного принципу відіграє організація в межах магістратури виробничої (навчальної) практики.

Також важливим аспектом у реалізації принципу фундаменталізації процесу формування управлінської компетентності через адаптацію фахових дисциплін до практичної діяльності, на нашу думку, є впровадження спецкурсу "Управлінський практикум", засвоєння змісту якого дасть магістрантам можливість сформулювати внутрішню позитивну мотивацію до вивчення дисциплін і відстежити зв'язки кожної теми предмета навчального плану з практичною фаховою діяльністю.

Принцип міждисциплінарної інтеграції сприяє поглибленню засвоєної інформації, усвідомленню системності в предметах навчального плану, підвищенню мотивації, співпраці суб'єктів освітнього процесу. Тобто створення міждисциплінарних зв'язків допомагає об'єднати цикли дисциплін загальної підготовки, професійної підготовки, вибіркові дисципліни у цілісну систему, що супроводжується взаємообумовленими діями між науково-педагогічними працівниками у створенні методичних умов для їх реалізації.

Ми погоджуємося із думкою О. Ф. Волобуєвої щодо впливу реалізації міждисциплінарних зв'язків на різні сторони мислення науково-педагогічних працівників, що обслуговують спеціальність. До них автор відносить уміння зіставляти факти між собою, виділяти суттєві ознаки та властивості явищ і предметів, розглядати об'єкт із різних сторін; знаходити зв'язки та опосередкування; робити висновки; використовувати отримані знання задля оволодіння новими знаннями, використовувати отримані знання в практичній діяльності [1].

Принцип співпраці, взаєморозуміння та всебічного розвитку охоплює всіх суб'єктів освітнього процесу, де співпраця та взаєморозуміння реалізуються через встановлення зв'язків, що сприяють психологічному, інтелектуальному, науковому розвитку магістранта. Проявом цієї взаємодії є сформоване позитивне ставлення до навчальної дисципліни, обмін інформацією, організована взаємодія педагога та студента, співпраця у науковій діяльності (спільні видання, конференції, зустрічі тощо). Реалізація принципу передбачає особистісну організацію власної праці викладачем і позитивний вплив на організацію освітньої діяльності магістранта.

Поєднання зазначених вище принципів вплине на якість прийняття управлінських рішень. Спланований та організований процес прийняття управлінських рішень є однією із головних умов ефективної управлінської діяльності. Механізм прийняття управлінських рішень реалізується через суб'єкт-суб'єктні відносини, де важливу роль відіграє принцип підпорядкування, що забезпечує надходження своєчасної, оперативної, аналітичної та якісної інформації.

Висновки. Таким чином, запропоновані загальні та спеціальні принципи виступають не тільки регулятором у побудові системи якісного надання освітніх послуг, а й вихідними положеннями забезпечення результативності у

підготовці магістрантів і сформованості у них управлінської компетентності.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні змісту принципів, що мають місце у професійному вдосконаленні керівника закладу загальної середньої освіти.

Використана література :

1. Волобуєва О. Ф. Міждисциплінарні (міжпредметні) зв'язки під час підготовки майбутнього фахівця: психологічний аспект. URL: file:///C:/Users/Feron/Downloads/znpnapv_pn_2015_1_5%20(1).pdfm (дата звернення: 21.07.2018).
2. Гаврілова Л. Г. Принципи формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій. URL: file:///C:/Users/Feron/Downloads/ITZN_2015_46_2_7%20(1).pdf (дата звернення: 20.07.2018).
3. Дарманська І. М., Діденко О. В. Роль дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклу в педагогічній діяльності керівника навчального закладу. *Педагогічний дискурс* : зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. Хмельницький : ХГПА, 2007. Вип. 2. С. 51-56.
4. Дарманський М. М. Соціально-педагогічні основи управління освітою в регіоні. Хмельницький : Поділля, 1997. 384 с.
5. Зеліковська О. О. Принципи формування міжкультурної компетенції майбутніх економістів. URL: http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/215.pdf (дата звернення: 20/07/2018).
6. Лупиніс Т. Б. Організаційно-педагогічні умови та принципи формування інформаційної компетентності магістрантів соціальної роботи. URL: http://pednauki.chdu.edu.ua/article/view/81603/77240 (дата звернення: 20.07.2018).

References :

1. Volobuieva O. F. Mizhdystsyplinarni (mizhpredmetni) zviazky pid chas pidhotovky maybutnioho fakhivtsia: psykhologichnyi aspekt. [Interdisciplinary (Interpersonal) Connections During the Training of a Future Specialist: the Psychological Aspect] URL: file:///C:/Users/Feron/Downloads/znpnapv_pn_2015_1_5%20(1).pdfm (data zvernennia: 21.07.2018). [in Ukrainian]
2. Havrilova L. H. Pryntsypy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzyky zasobamy multymediinykh tekhnolohii. [Principles of Formation of Professional Competence of the Future Music Teachers by Means of Multimedia Technologies] URL: file:///C:/Users/Feron/Downloads/ITZN_2015_46_2_7%20(1).pdf (data zvernennia: 20.07.2018). [in Ukrainian]
3. Darmanska I. M., Didenko O. V. Rol dystsyplin humanitarnoho ta sotsialno-ekonomichnoho tsyklu v pedahohichnii diialnosti kerivnyka navchalnoho zakladu. [The Role of Disciplines of Humanitarian and Socio-Economic Cycle in Pedagogical Activity of the Head of Educational Institution.] Pedahohichnyi dyskurs: zb. nauk. prats / hol. red. I. M. Shorobura. Khmelnytskyi : KhHPA, 2007. Vyp. 2. S. 51-56. [in Ukrainian]
4. Darmanskyi M. M. Sotsialno-pedahohichni osnovy upravlinnia osvitoiu v rehioni. [Socio-Pedagogical Bases of Education Management in the Region] Khmelnytskyi: Podillia, 1997. 384 s. [in Ukrainian]
5. Zelikovska O. O. Pryntsypy formuvannia mizhkulturnoi kompetentsii maibutnikh ekonomistiv. [Principles of Formation of Intercultural Competence of the Future Economists] URL: http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/215.pdf (data zvernennia: 20.07.2018). [in Ukrainian]
6. Lupynis T. B. Orhanizatsiino-pedahohichni umovy ta pryntsypy formuvannia informatsinoi kompetentnosti mahistrantiv sotsialnoi roboty. [Organizational-Pedagogical Conditions and Principles of Formation of Informational Competence of Undergraduates of Social Work] URL: http://pednauki.chdu.edu.ua/article/view/81603/77240 (data zvernennia: 20.07.2018). [in Ukrainian]

ДАРМАНСКАЯ И. Н. Содержание научных принципов реализации педагогической системы формирования управленческой компетентности будущих руководителей заведений общего среднего образования.

В статье проанализировано содержание общих и специальных принципов, имеющих место в подготовке магистрантов по специальности 073 “Менеджмент” отрасли знаний “Управление и администрирование”. К общим принципам отнесены: комплексности

(способствует рассмотрению педагогической системы формирования управленческой компетентности не с позиции исполнительных действий субъектов образовательного процесса, а с позиции существующей системы в целом); оптимальности (обеспечивает через оценку и сравнение выбор наиболее стратегических подходов к формированию управленческой компетентности и определения эффективных условий реализации этого процесса); иерархичности (обеспечивает создание многоуровневой системы обеспечения реализации образовательного процесса); преемственности (направляет магистрантов не только на углубление знаний, но и установление связей с ранее полученной информацией); системности (позволяет осознать функционирование созданной педагогической системы как единого целого объекта); научности (обеспечивает содержательное наполнение образовательного процесса); инновационности (способствует развитию предоставления образовательных услуг); связи с жизнью (способствует адаптации теоретической информации в практической управленческой деятельности); непрерывности (способствует обеспечению постоянного развития управленца); единства целей и целеустремленности (способствует сплоченности участников образовательного процесса); опережающего развития теории по отношению к практике (обеспечивает постоянное обновление содержания подготовки магистранта); компетентности (способствует профессионализации участников образовательного процесса). К специальным принципам отнесены: мотивации; профессиональной направленности компетенций; вариативности; фундаментализации; междисциплинарной интеграции; сотрудничества, взаимопонимания и всестороннего развития.

Ключевые слова: будущий руководитель, подготовка, компетентностный подход, управленческая компетентность, общие и специальные принципы, педагогическая система.

DARMANSKA I. N. Content of scientific principles for implementation of pedagogical system of forming managerial competence of future managers of general secondary education institutions.

The article analyses the content of the general and special principles that take place in the preparation of undergraduates on the specialty 073 "Management" of the field of knowledge "Management and administration". The general principles include: complexity (it helps to consider the pedagogical system of forming managerial competence not from the point of view of executive actions of subjects of the educational process, but from the standpoint of the existing system as a whole); optimality (it provides through the assessment and comparison of the choice of the most strategic approaches to the formation of managerial competence and determining the most effective conditions for the implementation of this process); hierarchy (it provides creation of a multi-level system for ensuring the implementation of the educational process); continuity (it directs undergraduates not only to deepen their knowledge, but also to establish links with previously received information); systematic (it allows to realize the functioning of the created pedagogical system as a single entity); scientific (provides content filling of the educational process); innovation (promotes the development of educational services); connection with life (contributes to the adaptation of theoretical information to practical management activities); continuity (contributes to the continuous development of the manager); unity of purpose and purposefulness (it promotes the unity of the participants in the educational process); outrun of the development of the theory over practice (ensures constant updating of the content of the undergraduate's training); competence (facilitates the professionalization of participants of the educational process). Special principles include: motivation; professional orientation of competencies; variability; fundamentalization; interdisciplinary integration; cooperation, mutual understanding and comprehensive development.

Keywords: future manager, training, competence approach, managerial competence, general and special principles, pedagogical system.